

3.3 ธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น

ปตท.ได้ลงทุนในธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่นผ่านบริษัทในเครือซึ่ง ปตท.มีการทำธุรกิจในลักษณะปกติทั่วไป (Arm's Length Basis) โดยบริษัทที่ ปตท.เข้าร่วมลงทุน มีดังนี้

ธุรกิจปิโตรเคมี	ธุรกิจการกลั่น
1. บริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน)	1. บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท อะโรเมติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	2. บริษัท โรงกลั่นน้ำมันระยอง จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน จำกัด (มหาชน)	3. บริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด
4. บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด	4. บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท พีทีที โพลีเอททีลีน จำกัด	
6. บริษัท พีทีที ฟีนอล จำกัด	
7. บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน)	

3.3.1 ธุรกิจปิโตรเคมี

3.3.1.1 บริษัท ปตท. เคมีคอล จำกัด (มหาชน)

บริษัท ปตท. เคมีคอล เป็นบริษัทที่เกิดขึ้นจากการควบกิจการระหว่าง บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2548 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนนโยบายของ ปตท. ที่จะให้ บริษัท ปตท. เคมีคอล เป็นแกนนำในธุรกิจปิโตรเคมีสายโอเลฟินส์ที่ผลิตจากก๊าซธรรมชาติ (Gas-based value chain) และเป็นผู้ดำเนินการธุรกิจปิโตรเคมีต่อเนื่องในสายโอเลฟินส์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในระยะยาว ลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ และมีฐานะทางการเงินที่เข้มแข็งขึ้น โดย บริษัท ปตท. เคมีคอล ได้รับมาซึ่งทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งหมดของทั้งสองบริษัทดังกล่าวโดยผลของกฎหมาย บริษัท ปตท. เคมีคอล ประกอบธุรกิจหลักในการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง และ บริการเสริมต่างๆ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 ปตท.ถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 50.03 โดยมีผู้ถือหุ้นใหญ่รายอื่นคือ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท อาร์ไอแอล 1996 จำกัด และ บริษัท เอ็ชเอ็มซี โปลิเมอร์ จำกัด

โรงงานของ บริษัท ปตท. เคมีคอล ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยมีโรงงานแยกเป็น 2 โรงงาน ซึ่งได้เริ่มดำเนินการผลิตเชิงพาณิชย์ตั้งแต่ปี 2533 และ ปี 2538 ตามลำดับ ปัจจุบันมีกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์หลักคือ เอทิลีนรวม 1,146,000 ตันต่อปี และโพรพิลีนรวม 377,000 ตันต่อปี และมีกำลังการผลิตผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เม็ดพลาสติกโพลีเอทิลีนชนิดหนาแน่นสูง (HDPE) 250,000 ตันต่อปี สำหรับผลิตภัณฑ์พลอยได้อื่นๆ ได้แก่ ไพโรไลซิสก๊าซโซลีน มิกซ์ชี 4 แครกเกอร์บอททอม (Cracker Bottom) เทลก๊าซ (Tailgas) และไฮโดรเจน นอกจากนี้ยังมีธุรกิจไฟฟ้าและสาธารณูปการ มีกำลังผลิตไฟฟ้า 170 เมกกะวัตต์ ใช้น้ำ 340 ตันต่อชั่วโมง และน้ำปรับสภาพ 1,490 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง รวมถึงธุรกิจให้บริการทำเทียบเรือและขนถ่ายเคมีภัณฑ์ โดยมีท่าเทียบเรือ 2 ท่า

(1) การจัดหาวัตถุดิบ

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตโอเลฟินส์ได้แก่ ก๊าซอีเทน ก๊าซโพรเพน แอลพีจี เอ็นจีแอล แนฟทาชนิดเบา และราฟฟินาท ทั้งนี้วัตถุดิบส่วนใหญ่จะจัดหาจากแหล่งในประเทศ โดย ปตท. เป็นผู้จัดหาวัตถุดิบก๊าซ จากโรงแยกก๊าซของ ปตท. ภายใต

3.3.1.4 บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2548 ปตท. ร่วมกับ บริษัท ปีโตรเคมีแห่งชาติ (ต่อมาได้ควบบริษัทกับบริษัท ไทยโอเลฟินส์ เป็นบริษัท ปตท. เคมิคอล เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2548) และบริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน ได้ร่วมกันจัดตั้งบริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด ในสัดส่วนร้อยละ 50:25:50 ตามลำดับ เพื่อประกอบธุรกิจด้านการตลาดและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โพลีเมอร์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการการตลาด การจัดจำหน่ายและการบริหารตัวแทนจำหน่ายเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์โพลีเมอร์ ของกลุ่มบริษัทในเครือ ปตท. ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 ปตท. ถือหุ้นในสัดส่วนร้อยละ 50 โดยมีบริษัทในเครือเป็นผู้ถือหุ้นอีก 2 รายคือ บริษัท ปตท. เคมิคอล และ บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน โดยมีสัดส่วนการถือหุ้นเท่ากันคือร้อยละ 25

สำนักงานของ บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง ตั้งอยู่ที่อาคารสำนักงาน ปตท. คลังน้ำมันพระโขนง กรุงเทพฯ เริ่มดำเนินกิจการในเชิงพาณิชย์ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2548 โดยจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โพลีเอททีลีนของบริษัทในเครือ ปตท. 2 บริษัท คือ บริษัท ปตท. เคมิคอล และ บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน ซึ่งทั้งสองบริษัทมีกำลังการผลิตรวมกันทั้งสิ้น 475,000 ตันต่อปี

(1) การจัดหาผลิตภัณฑ์

บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง ดำเนินการซื้อผลิตภัณฑ์ โพลีเอททีลีน ตามบันทึกข้อตกลงซื้อขายเม็ดพลาสติกระหว่าง บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง กับ บริษัท ปีโตรเคมีแห่งชาติ และ บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน โดยบันทึกข้อตกลงนี้มีระยะเวลา 6 เดือน นับจากวันที่ 31 สิงหาคม 2548 ต่ออายุสัญญาได้คราวละ 1 ปี และสามารถปรับเปลี่ยนเป็นสัญญาระยะยาวได้ นอกจากนี้ บริษัทฯ ยังมีแผนรับผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติกอื่นจากบริษัทภายในกลุ่ม ปตท. สำหรับส่วนที่นอกเหนือจากที่มีสัญญาซื้อขายกับลูกค้า

(2) การจัดจำหน่าย

บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง ดำเนินการขายเม็ดพลาสติกในประเทศโดยผ่านระบบตัวแทนจำหน่าย (Agents) และขายโดยตรง สำหรับการขายในต่างประเทศจะขายโดยตรงและขายผ่านตัวแทนจำหน่ายในตลาดต่างประเทศตามสัญญาไอเอสทีจาก บริษัท ปตท. เคมิคอล และ บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน

(3) การบริหาร

คณะกรรมการ บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด 9 คน เป็นตัวแทนจาก ปตท. จำนวน 5 คน นอกจากนี้ ปตท. ยังได้มอบหมายให้ผู้บริหารจาก ปตท. เข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารของ บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง ซึ่งรวมถึงกรรมการผู้จัดการ

(4) การเงิน

ผลการดำเนินงานของ บริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง ในช่วงปี 2548 (1 กันยายน – 31 ธันวาคม 2548) เป็นดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

งบเดี่ยว	1 กันยายน – 31 ธันวาคม 2548
รายได้รวม	6,948
ค่าใช้จ่ายรวม (รวมภาษี)	(6,946)
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน	8
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	10
สินทรัพย์รวม	1,983
หนี้สินรวม	1,933
ส่วนของผู้ถือหุ้น	50

3.3.1.7 บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน)

บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมีครบวงจร โดยเริ่มผลิตเม็ดพลาสติกในปี 2525 และได้ขยายการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต่างๆ จนสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีครบวงจรในปี 2543 จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ และการประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในเดือนกรกฎาคม 2540 ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของบริษัทฯ อย่างรุนแรงจนบริษัทต้องเข้าอยู่ภายใต้การฟื้นฟูกิจการเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2543 หลังจากนั้นบริษัทฯ ได้มีการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการจนเป็นผลสำเร็จ โดย ปตท. และกลุ่มผู้ร่วมลงทุนชำระเงินค่าหุ้นเพิ่มทุน เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2548 ทำให้ปตท. ถือหุ้นในบริษัทฯ เป็นสัดส่วนร้อยละ 31.5 โดยมีผู้ถือหุ้นใหญ่รายอื่น ได้แก่ ธนาคารออมสิน กองทุนรวม วายุภักษ์หนึ่ง และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2549 ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของบริษัทฯ

โรงงานของบริษัทฯ ตั้งอยู่ที่ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วยโรงกลั่นน้ำมันและโรงงานปิโตรเคมีครบวงจร ในปี 2548 ที่ผ่านมา โรงกลั่นน้ำมันของบริษัทฯ มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเฉลี่ย 179,000 บาร์เรลต่อวัน สามารถผลิตผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์พลอยได้อื่น คือ น้ำมันหล่อลื่น ยางมะตอย ผลิตภัณฑ์น้ำมัน ส่วนหนึ่งนำมาใช้เป็นวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ได้แก่ โอลิฟินส์ อะโรมาติกส์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตเม็ดพลาสติกชนิดต่างๆ ได้แก่ เม็ดพลาสติกชนิด HDPE, PP, ABS, SAN, EPS, PS เพื่อจำหน่ายให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลาสติกขั้นต่อนำไปเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปชนิดต่างๆ บริษัทฯ มีสาธารณูปโภคที่ใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานของบริษัทฯ เช่น ท่าเรือน้ำลึก คลังน้ำมัน โรงไฟฟ้า ทำให้บริษัทฯ ได้เปรียบด้านการบริหารจัดการและสามารถประหยัดต้นทุนโดยขนาด (Economy of Scale) เช่น ค่าขนส่งวัตถุดิบ

(1) การจัดหาวัตถุดิบ

วัตถุดิบหลักที่สำคัญของบริษัทฯ คือ น้ำมันดิบ (crude) คิดเป็นร้อยละ 94 ของวัตถุดิบที่บริษัทใช้ในการผลิต โดยน้ำมันดิบส่วนใหญ่นำเข้าจากกลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง คิดเป็นร้อยละ 69 จากผู้จำหน่ายรายหนึ่งในตะวันออกกลาง อย่างไรก็ตามบริษัทฯ ไม่มีความเสี่ยงต่อการพึ่งพาวัตถุดิบ เนื่องจากบริษัทฯ สามารถซื้อน้ำมันดิบจากแหล่งน้ำมันดิบอื่นๆ ในตลาดโลกได้ โดยบริษัทฯ มีนโยบายติดต่อกับผู้ผลิตโดยตรง และหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ เพิ่มเติม และเลือกวัตถุดิบจากแหล่งต่างๆ ที่นำมาผลิตแล้วให้ผลตอบแทนสูงสุด

(2) การจัดจำหน่าย

▪ ผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติก

บริษัทฯ มีนโยบายเน้นการขายในประเทศ โดยในปี 2548 บริษัทฯ มียอดขายเม็ดพลาสติกในประเทศร้อยละ 53 และร้อยละ 90 ของยอดขายในประเทศเป็นการขายผ่านตัวแทนจำหน่าย 18 บริษัท ตัวแทนจำหน่ายส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี นอกจากนี้บริษัทฯ ยังมีการขายตรงประมาณร้อยละ 10 ให้กับลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือ โดยพิจารณาถึงความพร้อมและความสามารถในการชำระเงิน และประมาณร้อยละ 47 เป็นการขายต่างประเทศ โดยขายผ่านตัวแทนการค้าในต่างประเทศ ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางธุรกิจกับบริษัทเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งตัวแทนเหล่านี้มีเครือข่ายใกล้ชิดกับผู้ใช้ปลายทางอย่างกว้างขวางในตลาดหลักที่มีปริมาณการใช้เม็ดพลาสติกสูง บริษัทฯ สามารถขายเม็ดพลาสติกไปยังประเทศต่างๆ ได้มากกว่า 50 ประเทศทั่วโลก และในอนาคตอันใกล้ บริษัทฯ มีนโยบายจะขายผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติกผ่านบริษัท พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของ ปตท.

- ผลิตภัณฑ์น้ำมัน มีลักษณะช่องทางการจำหน่าย แบ่งได้ดังนี้
  - การจำหน่ายผ่านสถานีบริการ (Retail) เป็นการจำหน่ายให้ผู้ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั่วไปผ่านสถานีบริการน้ำมันของบริษัท ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวม 74 สถานี
  - การจำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง (Direct) เช่น บริษัทรถ และเรือขนส่งสินค้าและคนโดยสาร กิจการประเภทก่อสร้าง และอื่นๆ รวมทั้งการขายให้บริษัทในเครือด้วย
  - การจำหน่ายให้ลูกค้าขายส่ง (Wholesales) ทั้งรายเล็กและรายใหญ่ เพื่อไปจำหน่ายต่อให้กับผู้ค้าขายตรง และขายปลีก
  - การจำหน่ายให้ลูกค้ามาตรา 7 เป็นการจำหน่ายให้กับบริษัทผู้ค้าน้ำมันทั้งขนาดใหญ่ และปานกลางที่มีคลังน้ำมันเป็นของตนเอง และจะนำน้ำมันไปจัดจำหน่ายต่อผ่านระบบเครือข่าย และช่องทางการจำหน่ายของบริษัทเหล่านั้นไปสู่ผู้บริโภคน้ำมันปลายทางอีกทอดหนึ่ง
  - การส่งออก (Export) ให้กับผู้ค้าน้ำมันในต่างประเทศ ซึ่งมีการขนส่งทั้งทางเรือ และทางรถ ในปี 2548 การส่งออกคิดเป็น 20% ของยอดการจำหน่ายทั้งหมด โดยมีตลาดหลักในเขตภูมิภาคเอเชีย เช่น สิงคโปร์ กัมพูชา เวียดนาม ลาว พม่า เป็นต้น
  - Bunker เป็นการจำหน่ายน้ำมันดีเซล หรือ Automotive Diesel Oil (ADO) และ น้ำมันเตา (Fuel Oil) ให้กับเรือที่มาใช้บริการท่าเทียบเรือของ TPI
  - Fishery เป็นการจำหน่ายน้ำมันให้กับสมาคมประมงในน่านน้ำ โดยเป็นน้ำมันดีเซลชนิดก่ามะถัน 0.5% และเติมสีเขียว โดยมีส่วนแบ่งตลาด 78%

(3) การบริหาร

คณะกรรมการบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย กรรมการจำนวน 25 คน

(4) การเงิน

ผลการดำเนินงานของบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย ในปี 2546- 2548 และ ไตรมาส 1 ปี 2549 เป็นดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

งบรวม	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ไตรมาส 1 ปี 2549
รายได้รวม	96,135	156,147	206,292	52,917
ค่าใช้จ่ายรวม	87,086	138,019	177,938	49,856
กำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	9,049	18,128	28,353	3,061
กำไรสุทธิ	2,546	12,284	60,770	2,480
สินทรัพย์รวม	140,972	146,723	152,677	155,378
หนี้สินรวม	128,234	126,355	51,966	52,046
ส่วนของผู้ถือหุ้น	12,739	20,368	100,710	103,332
กำไรสุทธิต่อหุ้น (บาท)	0.32	0.16	7.19	0.13

(5) การลงทุนและการร่วมทุนในโครงการต่างๆ

เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา บริษัทอยู่ในระหว่างกระบวนการฟื้นฟูกิจการ โครงการในอนาคตต่างๆ จึงอยู่ภายใต้การกำหนดของแผนฟื้นฟูกิจการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขสถานะทางการเงินของบริษัทให้เข้มแข็ง มีผลประกอบการที่ดี และลดภาระหนี้สินของบริษัท การลงทุนเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายลงทุนจะถูกจำกัดอย่างเข้มงวด บริษัทจึงยังไม่มีโครงการลงทุนใดๆ ที่มีนัยสำคัญในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ขณะนี้บริษัทอยู่ระหว่างการพิจารณาและศึกษาโครงการลงทุนต่างๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับสถานะตลาดในอนาคตต่อไป

3.4.2 ภาวะอุตสาหกรรม

3.4.2.2 อุตสาหกรรมกาจำหน่ายน้ำมัน

ภาวะการแข่งขันของตลาดน้ำมันในประเทศไทย¹

ปัจจุบันตลาดน้ำมันของไทยมีการแข่งขันสูงทั้งระดับค้าส่งและค้าปลีก โดยในตลาดค้าส่ง กำลังการกลั่นภายในประเทศที่มีมากกว่าความต้องการ ทำให้การกำหนดราคาของโรงกลั่นและผู้ค้าส่งต้องมีการให้ส่วนลดแก่ผู้ค้าน้ำมันในภาวะที่น้ำมันล้นตลาด นอกจากนี้ การที่โรงกลั่นต้องแข่งขันกับการนำเข้ามาจากต่างประเทศ ภาวะกำลังการกลั่นล้นตลาดของภูมิภาค ก็มีผลให้ราคาน้ำมันสำเร็จรูปของภูมิภาคเอเชียอยู่ในภาวะอ่อนตัวเมื่อเทียบกับราคาน้ำมันดิบ ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วย

ในตลาดค้าปลีก การแข่งขันอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ค้าน้ำมัน จากเดิมช่วงก่อนการยกเลิกควบคุมราคามีเพียงผู้ค้ารายใหญ่ 4 ราย ได้เพิ่มขึ้นเป็นกว่า 30 รายในปัจจุบัน จำนวนสถานีบริการน้ำมันได้เพิ่มขึ้นจากระดับ 3,400 แห่ง เป็นกว่า 19,000 แห่งในปัจจุบัน ทำให้การแข่งขันในตลาดค้าปลีกของไทยอยู่ในระดับที่สูงมาก จนทำให้ผู้ค้าไม่สามารถกำหนดราคาขายปลีกในระดับที่แตกต่างกันได้มาก จากการศึกษาของ สนพ. พบว่าการกำหนดราคาขายปลีกในระดับที่แตกต่างกัน 50 สตางค์ต่อลิตร จะส่งผลให้ปริมาณการจำหน่ายของผู้ค้าน้ำมันลดลงครั้งหนึ่ง ค่าการตลาดของผู้ค้าน้ำมันนับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ได้ปรับลดลงและอยู่ในระดับทรงตัว ซึ่งเป็นผลจากการแข่งขันที่อยู่ในระดับสูง

รัฐบาลมีบทบาทในการกำกับดูแลการกำหนดราคาน้ำมันและสภาวะการแข่งขัน โดยจะอาศัยกลไกทางด้านกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น พ.ร.ก. แก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันฯ พ.ศ. 2516 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลยังมีมาตรการที่มีผลกระทบต่อราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศ ได้แก่ มาตรการทางด้านภาษีสรรพสามิตโดยรัฐบาลจะได้ประกาศปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมันตามความเหมาะสม มาตรการการปรับเปลี่ยนเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง หรือเงินได้รับชดเชยจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้งนี้ เพื่อลดความผันผวนของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนได้

สำหรับอัตราภาษีสรรพสามิตปัจจุบันเป็นไปตามประกาศอัตราภาษีสรรพสามิตของกระทรวงการคลังฉบับที่ 57 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2544 สรุปได้ดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์	ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ (บาท/ลิตร)
1. น้ำมันเบนซินชนิดไร้สารตะกั่ว	-	3.685
2. น้ำมันก๊าด	-	3.055
3. น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (ปัจจุบัน)	-	1.805
4. น้ำมันดีเซลหมุนช้า (ปัจจุบัน)	-	1.905
5. น้ำมันเตา	5.0	-
6. ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (บาท/ก.ก.)	-	2.170

ที่มา : กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง

สำหรับเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ปัจจุบัน รัฐบาลกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์น้ำมันส่งเงินเข้ากองทุนน้ำมันตามอัตราที่กำหนดซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดน้ำมัน ยกเว้นก๊าซปิโตรเลียมเหลวจะได้รับเงินชดเชยจากกองทุนน้ำมัน ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดย ณ วันที่ 31 มีนาคม 2549 เงินส่งเข้ากองทุนน้ำมัน สรุปได้ดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์	เงินส่งเข้ากองทุนน้ำมัน (บาท/ลิตร)	อัตราชดเชย (บาท/ลิตร)
1. น้ำมันเบนซิน 95	2.5000	-
2. น้ำมันเบนซิน 91	2.3000	-
3. น้ำมันแก๊ส โซฮอล์	0.9400	-
4. น้ำมันก๊าด	0.1000	-
5. น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	2.5000	-
6. น้ำมันดีเซลหมุนช้า	2.5000	-
7. น้ำมันเตา	0.0600	-
8. ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (บาท/กก.)	-	2.2229

ที่มา : สทพ.

3.4.2 ภาวะอุตสาหกรรม

3.4.2.2 อุตสาหกรรมกาจำหน่ายน้ำมัน

ภาวะการแข่งขันของตลาดน้ำมันในประเทศไทย¹

ปัจจุบันตลาดน้ำมันของไทยมีการแข่งขันสูงทั้งระดับค้าส่งและค้าปลีก โดยในตลาดค้าส่ง กำลังการกลั่นภายในประเทศที่มีมากกว่าความต้องการ ทำให้การกำหนดราคาของโรงกลั่นและผู้ค้าส่งต้องมีการให้ส่วนลดแก่ผู้ค้าน้ำมันในภาวะที่น้ำมันล้นตลาด นอกจากนี้ การที่โรงกลั่นต้องแข่งขันกับการนำเข้ามาจากต่างประเทศ ภาวะกำลังการกลั่นล้นตลาดของภูมิภาค ก็มีผลให้ราคาน้ำมันสำเร็จรูปของภูมิภาคเอเชียอยู่ในภาวะอ่อนตัวเมื่อเทียบกับราคาน้ำมันดิบ ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วย

ในตลาดค้าปลีก การแข่งขันอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ค้าน้ำมัน จากเดิมช่วงก่อนการยกเลิกควบคุมราคามีเพียงผู้ค้ารายใหญ่ 4 ราย ได้เพิ่มขึ้นเป็นกว่า 30 รายในปัจจุบัน จำนวนสถานีบริการน้ำมันได้เพิ่มขึ้นจากระดับ 3,400 แห่ง เป็นกว่า 19,000 แห่งในปัจจุบัน ทำให้การแข่งขันในตลาดค้าปลีกของไทยอยู่ในระดับที่สูงมาก จนทำให้ผู้ค้าไม่สามารถกำหนดราคาขายปลีกในระดับที่แตกต่างกันได้มาก จากการศึกษาของ สนพ. พบว่าการกำหนดราคาขายปลีกในระดับที่แตกต่างกัน 50 สตางค์ต่อลิตร จะส่งผลให้ปริมาณการจำหน่ายของผู้ค้าน้ำมันลดลงครั้งหนึ่ง ค่าการตลาดของผู้ค้าน้ำมันนับตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา ได้ปรับลดลงและอยู่ในระดับทรงตัว ซึ่งเป็นผลจากการแข่งขันที่อยู่ในระดับสูง

รัฐบาลมีบทบาทในการกำกับดูแลการกำหนดราคาน้ำมันและสภาวะการแข่งขัน โดยจะอาศัยกลไกทางด้านกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น พ.ร.ก. แก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันฯ พ.ศ. 2516 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลยังมีมาตรการที่มีผลกระทบต่อราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศ ได้แก่ มาตรการทางด้านภาษีสรรพสามิตโดยรัฐบาลจะได้ประกาศปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมันตามความเหมาะสม มาตรการการปรับเปลี่ยนเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง หรือเงินได้รับชดเชยจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้งนี้ เพื่อลดความผันผวนของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนได้

สำหรับอัตราภาษีสรรพสามิตปัจจุบันเป็นไปตามประกาศอัตราภาษีสรรพสามิตของกระทรวงการคลังฉบับที่ 57 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2544 สรุปได้ดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์	ตามมูลค่าร้อยละ	ตามปริมาณ (บาท/ลิตร)
1. น้ำมันเบนซินชนิดไร้สารตะกั่ว	-	3.685
2. น้ำมันก๊าด	-	3.055
3. น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว (ปัจจุบัน)	-	1.805
4. น้ำมันดีเซลหมุนช้า (ปัจจุบัน)	-	1.905
5. น้ำมันเตา	5.0	-
6. ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (บาท/ก.ก.)	-	2.170

ที่มา : กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง

สำหรับเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ปัจจุบัน รัฐบาลกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์น้ำมันส่งเงินเข้ากองทุนน้ำมันตามอัตราที่กำหนดซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดน้ำมัน ยกเว้นก๊าซปิโตรเลียมเหลวจะได้รับเงินชดเชยจากกองทุนน้ำมัน ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดย ณ วันที่ 31 มีนาคม 2549 เงินส่งเข้ากองทุนน้ำมัน สรุปได้ดังนี้

ประเภทผลิตภัณฑ์	เงินส่งเข้ากองทุนน้ำมัน (บาท/ลิตร)	อัตราชดเชย (บาท/ลิตร)
1. น้ำมันเบนซิน 95	2.5000	-
2. น้ำมันเบนซิน 91	2.3000	-
3. น้ำมันแก๊ส โซฮอล์	0.9400	-
4. น้ำมันก๊าด	0.1000	-
5. น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	2.5000	-
6. น้ำมันดีเซลหมุนช้า	2.5000	-
7. น้ำมันเตา	0.0600	-
8. ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (บาท/กก.)	-	2.2229

ที่มา : สทพ.